

BETER VOOR NATUUR & BOER

EI

versie 1.2 - 1 november 2026

Inleiding

Legenda en definities

Inkopende partij

Organisaties die een product met een Beter voor Natuur & Boer logo op de markt zetten.

Ketenpartner

Organisaties die contracten hebben met de boeren en/of telers.

Verwerker

Organisaties die de producten van een Beter voor Natuur & Boer gecertificeerde boer of teler in een eindproduct verwerken en/of verpakken.

Boer / teler

Primaire producenten van zuivel, varkens, vleeskuikens, eieren of aardappelen, groenten en fruit.

Toelichting rollen

Elke organisatie in de keten heeft een rol waarvan verwacht wordt dat er aan bepaalde vereisen wordt voldaan. Deze vereisen zijn te herkennen aan het pictogram in de kolom 'Scope' op ieder tabblad. Het kan zijn dat een organisatie tegelijkertijd meerdere rollen vervult, bijvoorbeeld de rol van Ketenpartner en Verwerker. In dat geval moet de organisatie aan de vereisten van elk van deze rollen voldoen.

Uitkomsten Beter voor Natuur & Boer audit

Alle non-conformiteiten worden aan het einde van de audit door de auditor doorgenomen en in een non-conformiteiten overzicht aangeleverd aan de organisatie. De organisatie zal binnen het daarvoor gestelde tijdspad een plan aanleveren met corrigerende maatregelen van alle minor-en major non-conformiteiten. In onderstaande tabel geeft weer welke actie nodig is na het behalen van een bepaald auditresultaat, wat dit betekent voor de certificeringsstatus en welke consequenties gelden wanneer dezelfde afwijking opnieuw wordt geconstateerd (recidive).

Audit Resultaat	Actie boer of teler	Certificeringsstatus	Levering onder Keurmerk	Recidive*
MI: Minor non-conformiteit(en)	*Opstellen actieplan met corrigerende maatregelen binnen 28 dagen na de uitgevoerde audit*	•Gecertificeerd na acceptatie door auditor van de voorgestelde maatregelen •Indien het actieplan ontbreekt of onvoldoende herstel aantoont, wordt de minor afwijking opgewaardeerd naar een major afwijking.	•Gecertificeerd: levering onder Beter Voor keurmerk •Bij opwaardering naar MA: geen consequentie	Opwaardering tot MA.
MA: Major non-conformiteit(en)	*Opstellen actieplan met corrigerende maatregelen en aanleveren objectief bewijs binnen 28 dagen na de uitgevoerde audit*	•Gecertificeerd na acceptatie van het bewijs van doorvoering van de corrigerende maatregel door CI. •Bij niet aantoonbaar doorvoeren van de correctie: MA wordt opgewaardeerd tot herstelbare KO, schorsing van max. 3 maanden. •De deelnemer krijgt hersteltermijn van max. 3 maanden (incl. herinspectie van CI). Vindt er geen herstel plaats binnen de 3 maanden, dan is de deelnemer direct uitgesloten voor de duur van 12 maanden.	•MA: geen consequentie •MA zonder aantoonbare correctie: max. 3 maanden afwaarderen van product onder Beter Voor keurmerk. •Geen herstel van MA binnen 3 maanden: uitsluiting voor 12 maanden en dus afwaarderen van product onder keurmerk Beter Voor.	Herstelbare KO
KO: Knock-out	*Is de KO herstelbaar?* *JA: schorsing: max. 3 maanden herstel.* *NEE: per direct uitgesloten van levering*	•Herstelbare KO: De deelnemer krijgt hersteltermijn van max. 3 maanden (inclusief herinspectie van CI •Vindt er na constatering van KO geen herstel plaats binnen de 3 maanden, dan is de deelnemer direct uitgesloten voor de duur van 12 maanden. •Onherstelbare KO: directe uitsluiting voor 12 maanden en niet gecertificeerd.	•Herstelbare KO: max. 3 maanden afwaarderen van product onder Beter Voor keurmerk. •Geen herstel binnen 3 maanden: uitsluiting voor 12 maanden en dus afwaarderen product onder keurmerk Beter Voor. •Directe uitsluiting: afwaarderen product onder keurmerk Beter Voor (12 maanden)	Leidt direct tot onherstelbare KO

*Herhaling van deze afwijking bij een volgende audit geldt als recidive en resulteert in een zwaardere classificatie van non-conformiteit

Inhoudsopgave

Ketenpartner en/of Inkopende partij 3

Legpluimveehouderijbedrijven – basis 4

Legpluimveehouderijbedrijven – boer 5

Legpluimveehouderijbedrijven – natuur 6

Legpluimveehouderijbedrijven – kip 7

Doorontwikkelagenda 8

Bijlages 9

Beter voor Natuur & Boer – Ei

Scope: Ketenpartners en/of Inkopende partij

Nr	Scope	Beheerspunten	Vereisten	Sanctie
		Ei specifiek - Ketenpartner en/of Inkopende partij		
A 1		*Voedselveiligheid/integriteit*		
A 1.1		De ketenpartner voert een steekproef uit met betrekking tot het monitoringsprogramma kritische stoffen.	-	MA
A 1.2		De ketenpartner laat analyses m.b.t. voedselveiligheid uitvoeren door een ISO 17025 geaccrediteerd laboratorium.	-	MA
A 2		*Diergezondheid en dierenwelzijn*		
A 2.1		Er vindt data-uitwisseling plaatst tussen de Ketenpartner en de pluimveehouder op het gebied van productiedata en kwaliteitsdata.	**De ketenpartner:** • draagt zorg voor het beschikbaar stellen van het datasysteem voor het delen van productiedata (legpercentage, eigewicht, voer- en wateropname en uitval) en kwaliteitsdata (breukpercentage, vuilpercentage en breuksterkte). • koppelt feedback terug aan de pluimveehouders.	MA
A 2.2		Er vindt data-uitwisseling plaatst tussen de Ketenpartner en de pluimveehouder op het gebied van diergezondheid, dierenwelzijn en de milieuprestatie.	**De ketenpartner:** • draagt zorg voor het verzamelen van informatie over diergezondheid, dierenwelzijn en de milieuprestatie van de pluimveehouders. • koppelt de informatie aan de pluimveehouders terug door middel van een benchmark/vergelijk met de resultaten van alle tot zijn keten behorende pluimveebedrijven.	MA
A 3		*Emissiereductie*		
A 3.1		De emissiereductie van fijnstof (PM10) bij de pluimveehouder (uitgedrukt in dierplaats per jaar) wordt geïnventariseerd en zal, zodra dit mogelijk is, worden vastgesteld.	**De ketenpartner:** • berekent de emissiereductie van fijnstof (PM10) uitgedrukt in dierplaats per jaar op basis van de RAV-lijst*. • koppelt de uitkomsten van de berekening terug aan de pluimveehouders. *zodra er een juridisch houdbaar alternatief is voor de RAV-lijst, wordt er een reductiedoelstelling bepaald op basis van een nulmeting.	MI
A 3.2		De emissiereductie van ammoniak (NH3) bij de pluimveehouder (uitgedrukt in dierplaats per jaar) wordt geïnventariseerd en zal, zodra dit mogelijk is, worden vastgesteld..	*De ketenpartner:* • berekent de emissiereductie van ammoniak (NH3) uitgedrukt in dierplaats per jaar op basis van de RAV-lijst* • koppelt de data van de berekening terug aan de pluimveehouders. *zodra er een juridisch houdbaar alternatief is voor de RAV-lijst, wordt er een reductiedoelstelling bepaald op basis van een nulmeting.	MI
A 3.3		De mest van de pluimveehouder wordt afgezet tegen een van de geaccepteerde opties.	**De ketenpartner:** • draagt zorg voor het delen van de geaccepteerde opties • koppelt feedback terug aan de pluimveehouders. * Zie D.2.1.3. voor de geaccepteerde opties	MI
A 3.4		De ketenpartner verzamelt informatie t.b.v. CO2-footprintberekening.	**De ketenpartner:** • draagt zorg voor het delen van de CO2 footprint tool met de pluimveehouders • maakt de CO2 footprint van de eieren inzichtelijk • laat de data door onafhankelijke experts valideren • koppelt de data terug aan de pluimveehouders.	MI
A 4		*Ontwikkelprojecten*		
A 4.1		De ketenpartner stimuleert, samen met de diervoederfabrikanten, de ontwikkeling en het onderzoek naar alternatieve eiwitbronnen in diervoeders als vervanging van soja.	**De ketenpartner:** • onderzoekt en stimuleert de ontwikkeling van alternatieve eiwitbronnen als vervanging van soja op basis van technische en commerciële haalbaarheid.	MI

Beter voor Natuur & Boer – Ei

Scope Legpluimveehouderijbedrijven

Uitleg:

* Legpluimveehouders die deelnemen aan Beter voor Natuur & Boer Ei moeten een geldig certificaat van IKB- Ei en tenminste BLK1*, 2* of 3* hebben. Toch worden sommige eisen die opgenomen zijn in deze schema's apart benoemd in het certificatieschema voor Beter voor Natuur & Boer Ei. Zo kan het certificatieschema voor Beter voor Natuur & Boer Ei ook als een stand-alone versie gebruikt worden.

Nr	Scope	Beheerspunten	Vereisten	Sanctie
		Basis / Management - Boer		
B 1		*Verplichte certificaten/rapporten*		
B 1.1		Het pluimveebedrijf beschikt over een geldig certificaat van het kwaliteitsbeheersingssysteem IKB-Ei.	**Het pluimveehouderijbedrijf:** • laat zich tenminste éénmaal per jaar op de voorschriften van IKB-Ei controleren. • kan een geldig certificaat tonen aan de Beter voor Natuur & Boer auditor.	KO
B 1.2		Het pluimveebedrijf beschikt over een geldig certificaat van het Beter Leven keurmerk voor de scope BLK Ei 1 ster.	**Het pluimveehouderijbedrijf:** • laat zich tenminste éénmaal per jaar op de voorschriften van BLK Ei 1 ster controleren. • kan een geldig certificaat tonen aan de Beter voor Natuur & Boer auditor. *Dit beheerspunt vervalt als aan de vereisten van B.1.3. wordt voldaan.	KO
B 1.3		Het pluimveebedrijf beschikt over een geldig certificaat van het Beter Leven keurmerk voor de scope BLK Ei 2 ster of, indien van toepassing, BLK Ei 3 ster.	**Het pluimveehouderijbedrijf:** • laat zich tenminste éénmaal per jaar op de voorschriften van BLK Ei 2 ster of indien van toepassing: BLK Ei 3 ster controleren. • kan een geldig certificaat tonen aan de Beter Voor auditor. *Dit beheerspunt vervalt als aan de vereisten van B.1.2. wordt voldaan.	KO
B 1.4		Het pluimveebedrijf beschikt over een Agro Electra rapport waarbij de inspectie maximaal drie jaar geleden is uitgevoerd.	**Het pluimveehouderijbedrijf:** Laat tenminste éénmaal per drie jaar de electrische installatie controleren overeenkomstig de voorschriften van agro electra, waarbij als gelijkwaardig bewijs wordt geaccepteerd: • een SCIOS scope 10-inspectie gebaseerd op NTA 8220 • een SCIOS scope 8-inspectie gebaseerd op NEN3140 voor bedrijven met werknemers. • voor nieuwe installaties: een installatie die voldoet aan NEN1010 of (HD) IEC 60364 Low Voltage electrical installations. De pluimveehouder toont óf het keuringsdocument (max. 3 jaar oud) oóf een schriftelijke bevestiging van de datum waarop de volgende keuring gepland is, waarbij deze keuring binnen 3 maanden na het verstrijken van de geldigheidsduur moet plaatsvinden.	MA
B 2		*Verplichte deelname programma's / Self-assessment*		
B 2.1		Voorafgaand aan de eerste Beter voor Natuur & Boer audit verricht de pluimveehouder, eventueel in samewerking met de ketenpartner, een zelfbeoordeling met betrekking tot de naleving van de criteria van het Beter voor Natuur & Boer schema. Hiervoor wordt het self-assessment-formulier dat op de website van Stichting Beter voor Natuur & Boer staat ingevuld.	**De pluimveehouder:** • voert voorafgaand aan de eerste audit een zelfbeoordeling uit met betrekking tot de naleving van de criteria in het Beter voor Natuur & Boer schema. • vermeldt en behandelt alle geregistreerde locaties van het pluimveebedrijf in deze zelfbeoordeling. • uitsluitend van toepassing op nieuwe deelnemers aan het certificatieschema	MI
B 2.2		De pluimveehouder neemt minimaal twee keer per jaar deel aan een informatieve bijeenkomst waar bijvoorbeeld een onderwerp rondom diergezondheid of diermanagement besproken wordt.	*De pluimveehouder:* • volgt minimaal twee keer per jaar een informatieve bijeenkomst zoals een symposium, seminar/webinar, workshop of studiebijeenkomst over bijvoorbeeld een onderwerp rondom diergezondheid of diermanagement • zijn/haar aanwezigheid hierbij kunnen aantonen d.m.v. bijvoorbeeld een deelnamecertificaat, een overzicht van een agenda, foto's van de bijeenkomst of een bewijs van inschrijving.	MI
B 4		*Betrokkenheid bij de gemeenschap*		
B 4.1		De pluimveehouder levert een actieve bijdrage aan de lokale gemeenschap door minimaal één activiteit per jaar te organiseren of externe bezoekers op zijn bedrijf toe te laten, mits de bio security dit toelaat. Deelname is vrijwillig.	**De pluimveehouder:** • mag zelf bepalen wat mogelijk is binnen het bedrijf. Suggesties zijn onder andere: het organiseren van een bezoekersdag, het ontvangen van groepsexcursies etc. • lokale activiteiten steunen zonder fysiek bezoek aan het bedrijf is in deze ook toegestaan. • zal de activiteiten of het toe laten van bezoekers promoten via sociale media en/of een website. • toont de activiteit of het het toelaten van bezoekers aan met foto's, e-mails, bericht(en) op socials of ander bewijs van dergelijke activiteiten.	
B 4.2		Het bedrijf is netjes en het erf oogt ordelijk.	De pluimveehouder: • zorgt voor verharde toegangswegen tot de stallen. • zorgt voor een deugdelijk functionerende afwatering ten opzichte van het bedrijfsgebouw • houdt de directe omgeving van de stallen visueel schoon en vrij van opstaande begroeiing ** Voorbeelden van zaken die niet thuishoren bij een nette, opgeruimde indruk: o.a. haag van brandnetels, pallets, dakpannen tegen (of in de nabijheid van) de stal. De directe omgeving van de stallen wordt als een afstand van 1.5 meter beschouwd.*	MA
B 5		*Voedselveiligheid/integriteit*		
B 5.1		Het pluimveehouderijbedrijf laat analyses uitvoeren op de belangrijkste voedselveiligheidsaspecten door een ISO 17025 geaccrediteerd laboratorium. *	De pluimveehouder laat Salmonellaonderzoeken (inlegvellen en overschoenen) uitvoeren. *Zoals in A.1.2 beschreven*	MI
B 5.2		Het pluimveebedrijf kan betrokken worden bij het monitoringsprogramma kritische stoffen door middel van een steekproef uitgevoerd op het pakstation.	De pluimveehouder verleent op verzoek medewerking aan aanvullend onderzoek, bijvoorbeeld door het ter beschikking stellen van gevraagde informatie. *Zoals in A.1.1 beschreven*	MI
B 5.3		Het pluimveebedrijf heeft een bestrijdingsplan tegen plaagdieren.	**De pluimveehouder:** • heeft een bestrijdingsplan met registratie van correctieve acties • registreert elke twee maanden updates.	MI
B 6		*Transparantie/Chain of Custody*		
B 6.1		De pluimveehouder kan aantonen dat de Beter voor Natuur & Boer premie is ontvangen.	Deze premie wordt per kalenderjaar geactualiseerd.	MI

Beter voor Natuur & Boer – Ei

Scope Legpluimveehouderijbedrijven

Uitleg:

* Legpluimveehouders die deelnemen aan Beter voor Natuur & Boer Ei moeten een geldig certificaat van IKB- Ei en tenminste BLK1*, 2* of 3* hebben. Toch worden sommige eisen die opgenomen zijn in deze schema's apart benoemd in het certificatieschema voor Beter voor Natuur & Boer Ei. Zo kan het certificatieschema voor Beter voor Natuur & Boer Ei ook als een stand-alone versie gebruikt worden.

** Alleen van toepassing bij bedrijven met vreemde arbeid waarbij arbeiders (tijdelijk) gehuisvest worden door henzelf of door een ingehuurd uitzendbureau.

Nr	Scope	Beheerspunten	Vereisten	Sanctie
		Beter Voor Boer		
*C 1***		*Goed werkgeverschap*		
C 1.1		De pluimveehouder maakt gebruik van Stichting Normering Arbeid (SNA)-gecertificeerde uitzendbureaus**.	De pluimveehouder kan een geldig SNA-certificaat aantonen van ieder uitzendbureau dat ingehuurd wordt voor personeel (www.normeringwerk.nl).	MA
C 1.2		De pluimveehouder beschikt over een actueel en geverifieerd overzicht van de gehuisveste medewerkers**.	**Het overzicht:** • Toont het aantal op de bedrijfslocatie gehuisveste medewerkers (zijnde geen gezinsleden) en hun namen registreren. • Is actueel en geverifieerd. Dit beheerspunt is niet van toepassing als de boerderij in het bezit is van een geldig social compliance audit rapport.	MA
C 1.3		De pluimveehouder maakt gebruik van huisvesting die voldoet aan de vereisten gesteld in de Uniforme Landelijke Huisvestingsnorm of Agrarisch Keurmerk Flexwonen**.	De pluimveehouder kan een geldig certificaat tonen van Stichting Normering Flexwonen of Agrarisch Keurmerk Flexwonen.* *: Dit criteria is niet van toepassing wanneer medewerkers gecontracteerd zijn via een uitzendbureau omdat het daar is opgenomen in de SNA-standaard (zie C.1.1)	MA
C 1.4		De pluimveehouder beschikt over een vergunning wanneer deze door de gemeente benodigd is voor het huisvesten van medewerkers**.	**De vergunning is:** • Geldig voor de gemeente waarin de huisvesting plaats vindt. **De accommodatie is:** • in overeenstemming met de vergunning.	MA
C 1.5		De pluimveehouder zorgt ervoor dat de kosten van de accommodatie niet hoger zijn dan 20% van het wettelijk bruto (jeugd) minimumloon dat van toepassing is op de medewerker**.	De pluimveehouder kan o.b.v. relevante documenten aantonen dat de kosten van de accommodatie niet hoger zijn dan 20% van het wettelijk bruto (jeugd) minimumloon dat van toepassing is op desbetreffende medewerker. Dit criteria is niet van toepassing wanneer medewerkers gecontracteerd zijn via een uitzendbureau omdat het daar is het opgenomen in de SNA-standaard (zie B1.1)	MA
C 2		*Gezondheid en veiligheid*		
C 2.1		De pluimveehouder beschikt over een erkende, actuele en geldige RI&E (Risico Inventarisatie & Evaluatie).	De pluimveehouder kan aantonen dat hij/zij beschikt over een actuele RI&E en een verbeterplan. • beschikt over een actuele RI&E • heeft een verbeterplan opgesteld. De RI&E wordt opnieuw doorlopen bij relevante wijzigingen in de bedrijfssituatie. Een overzicht van erkende sector specifieke branche-RI&E-organisaties is beschikbaar via www.rie.nl. Bij een RI&E via Stigas toont het systeem een dashboard van 100% en zijn er geen verlopen acties.	MA
C 2.2		De pluimveehouder investeert in preventie van gezondheidsklachten door de aanwezigheid van beschermende kleding en materialen voor medewerkers en bezoekers.	*De pluimveehouder:* • heeft beschermende kleding en materialen ter beschikking voor alle meewerkende personen (pluimveehouder, medewerkers, dierenarts, adviseur, vangploeg). • heeft beschermende kleding en materialen ter beschikking voor bezoekers.	MA

Beter voor Natuur & Boer – Ei

Scope Legpluimveehouderijbedrijven

Uitleg:

* Legpluimveehouders die deelnemen aan Beter voor Natuur & Boer Ei moeten een geldig certificaat van IKB- Ei en tenminste BLK1*, 2* of 3* hebben. Toch worden sommige eisen die opgenomen zijn in deze schema's apart benoemd in het certificatieschema voor Beter voor Natuur & Boer Ei. Zo kan het certificatieschema voor Beter voor Natuur & Boer Ei ook als een stand-alone versie gebruikt worden.

Nr	Scope	Beheerspunten	Vereisten	Sanctie
		Beter Voor Natuur		
D 1		*Biodiversiteit*		
D 1.1		*Nest- en verblijfsvoorzieningen*		
D 1.1.1		De pluimveehouder plaatst minimaal één insectenhotel volgens de gestelde eisen.	Insectenhotels worden verstrekt door inkopende en ketenpartij. Nieuw te plaatsen insectenhotels dienen te voldoen aan de volgende eisen: • De voorzijde gericht op het zuiden. • Op een zonnige-, windvrije locatie. • Waar mogelijk op een bloemrijke plek of binnen een straal van 60 meter van een rij bomen/struiken. Voor reeds geplaatste insectenhotels geldt: • De pluimveehouder onderhoudt het insectenhotel volgens de richtlijnen in de bijlage Onderhoudsrichtlijnen. **Bijlage 1: Onderhoudsrichtlijnen insectenhotel.**	MI
D 1.2		*Bloemensingels*		
D 1.2.1		Bij de pluimveehouder zijn ter bevordering van de biodiversiteit bloemensingels aanwezig.	**De pluimveehouder:** • draagt zorg voor een bloemensingel met een minimale oppervlakte van 200m2 waarbij het zaadgoed ter beschikking wordt gesteld door inkopende partij en/of ketenpartner. • mag indien er geen ruimte is op eigen grond, de bloemensingel buiten het eigen bedrijf plaatsen. Deze bloemensingel kan dan niet tijdens een audit bij een andere locatie ook worden opgegeven (dubbel gebruik). *Dit is een inspanningsverplichting.	MI
D 1.2.1		De pluimveehouder voert geen kerende grondbewerkingen uit in de uitloop (alleen voor vrije uitloop eieren).	**De pluimveehouder:** • voert geen kerende grondbewerkingen uit (b.v. ploegen en frezen) in de vrije uitloop. ** Voor de 1e 25m grond rondom de stal is ondiep ploegen en doorzaaien toegestaan t.b.v. de begroeiing.*	KO
D 1.3		*Bescherming en bestrijding*		
D 1.3.1		De pluimveehouder gebruikt geen bestrijdingsmiddelen in de uitloop.	**De pluimveehouder:** • gebruikt geen bestrijdingsmiddelen in de uitloop. • toont dit aan door middel van het logboek.	KO
D 1.3.2		De pluimveehouder gebruikt geen glyfosaat in de uitloop en op het erf.	**De pluimveehouder:** • gebruikt geen glyfosaat in de uitloop en op het erf. • toont dit aan door middel van het logboek.	KO
D 2		*Verminderen van de impact op het klimaat en milieu*		
D 2.1		*Milieumaatregelen*		
D 2.1.1		De emissiereductie van fijnstof (PM10) en ammoniak (NH3) wordt geïnventariseerd en zal, zodra dit mogelijk is, worden vastgesteld.	*De pluimveehouder:* • gebruikt emissiereducerende technieken volgens zgn RAV-lijst. • ontvangt de feedback dat van de ketenpartner, zoals omschreven in A.3.1 en A.3.2.	MA
D 2.1.2		Vervalt.		
D 2.1.3		De mest wordt afgezet tegen één van de geaccepteerde opties.	**De pluimveehouder zet zijn mest af d.m.v. één van de volgende opties:** 1) Aanwending op eigen bedrijf 2) Aanwending voor thermische en elektriciteitsopwekking (BMC Moerdijk) 3) Aanwending voor (eigen) biogasproductie 4) Afvoer voor compostering, mestkorrelproductie of champignonteelt 5) Afzet voor akkerbouwtoepassing • De pluimveehouder kan de manier van afzetten aantonen met documentatie (mestboekhouding). • De pluimveehouder ontvangt feedback van de ketenpartner zoals omschreven in A.3.3. (ketenpartner).	MI
D 2.2		*Energie*		
D2.2.1		Er wordt uitsluitend elektriciteit gebruikt die is opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen.	*De pluimveehouder:* • wekt eigen elektriciteit op uit hernieuwbare energiebronnen en kan dit aantonen met Garanties van Oorsprong (GvO's). Een positieve balans van de opgewekte hernieuwbare energie ten opzichte van het verbruik, voldoet aan de eis voor groene stroom. • koopt elektriciteit in die is opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen en kan dit aantonen met Garanties van Oorsprong (GvO's). • Indien de eigen opwek niet het gehele verbruik dekt, zijn er aanvullende GvO's nodig om het resterende verbruik af te dekken. Deze dienen op naam te staan van de gebruiker en niet aan derden te zijn overgedragen.	MI
D2.2.2		De elektriciteitsopwekking, gas- en warmteproductie wordt geregistreerd op bedrijfsniveau. Daarnaast wordt het verbruik geregistreerd.	**De pluimveehouder:** • registreert de opwekking van duurzame energie op bedrijfsniveau. De opwekking kan via zon, wind, biomassa of biogasinstallaties (WKK). • toont dit met documentatie aan.	MI
D2.2.3		Het stroomverbruik wordt beperkt.	**De pluimveehouder brengt het stroomverbruik in kaart:** • heeft een maximaal stroomverbruik zonder nageschakelde technieken van 479,2 MJ/1.000 kg ei • heeft een maximaal stroomverbruik met nageschakelde technieken van 718,7 MJ/1.000 kg ei. Dit betreft een inspanningsverplichting.	MI
D 2.3		*Klimaat*		
D2.3.1		De pluimveehouder ondersteunt het inzichtelijk maken van de CO2-footprint van de eieren.	*De pluimveehouder:* • zorgt dat bijvoorbeeld via afleverdocumenten van samengestelde voeders de CO2-footprint aantoonbaar is • zorgt dat de data wordt ingevuld in een door de ketenpartner te verstrekken CO2 footprint tool • laat de data door onafhankelijke experts valideren. • deelt data met de ketenpartner. • ontvangt een terugkoppeling van Ketenpartner hierover zoals omschreven in Beter Voor Ketenpartner - A.3.4.	MI
D2.3.2		De pluimveehouder levert enkel witte eieren.	**De pluimveehouder:** levert enkel witte eieren via het Beter Voor programma vanwege de lagere CO2 footprint in vergelijking met bruine eieren.	KO
D 2.4		*Diervoeders*		
D2.4.1		Het voer wordt geleverd door mengvoerfabrikanten die GMP+ gecertificeerd zijn	**De pluimveehouder:** • gebruikt enkel voer dat geleverd wordt door mengvoerfabrikanten met GMP+ certificering. • kan dit met behulp van afleverdocumenten aantonen (kenmerk/ vermelding).	MA
D2.4.2		De soja-ingrediënten zijn aantoonbaar gecertificeerd ontbossingsvrij door middel van RTRS Book & Claim-certificaten.	De pluimveehouder: • gebruikt alleen voeders waarin soja ingrediënten aantoonbaar ontbossingsvrij is op basis van RTRS Book & Claim certificaten; • kan dit met behulp van aflverdocumenten aantonen (kenmerk/ vermelding). Indien de voerleverancier is aangesloten bij Nevedi, wordt aan dit punt voldaan doordat de voerleverancier deelneemt aan het convenant voor verantwoorde inkoop van soja.	MA
D2.4.3		De palmolie-bestandsdelen in voeders zijn gecertificeerd tegen RSPO Mass Balance.	**De pluimveehouder:** • gebruikt enkel palmolie in voer wanneer deze RSPO Mass Balance gecertificeerd is. • kan dit met behulp van afleverdocumenten aantonen (kenmerk/ vermelding).	MA
D2.4.4		De pluimveehouder maakt inzichtelijk welke circulaire grondstoffen gevoerd worden.	De pluimveehouder: • maakt de circulaire grondstoffen in diervoeders inzichtelijk.	MI

Beter voor Natuur & Boer – Ei

Scope Legpluimveehouderijbedrijven

Uitleg:

* Legpluimveehouders die deelnemen aan Beter voor Natuur & Boer Ei moeten een geldig certificaat van IKB- Ei en tenminste BLK1*, 2* of 3* hebben. Toch worden sommige eisen die opgenomen zijn in deze schema's apart benoemd in het certificatieschema voor Beter voor Natuur & Boer Ei. Zo kan het certificatieschema voor Beter voor Natuur & Boer Ei ook als een stand-alone versie gebruikt worden.

Nr	Scope	Beheerspunten	Vereisten	Sanctie
		Beter Voor - Legkip		
E 1		*Dierenwelzijn*		
E 1.1		De legkippen zijn afkomstig van een in Nederland gelegen en KAT-gecertificeerd opfokbedrijf.	**De pluimveehouder:** • heeft enkel legkippen afkomstig van in Nederland gelegen opfokbedrijven. • heeft enkel legkippen van KAT-gecertificeerde opfokbedrijven. • toont dit aan met de afleverbonnen.	KO
E 1.2		De uitgelegde hennen worden geslacht door een slachterij die maximaal 5 uur transporttijd verwijderd is van het pluimveebedrijf.	**De pluimveehouder:** • transporteert de uitgelegde hennen naar een slachterij op maximaal 5 uur rijden. • dit geldt ook als ze daar verder niet onder Beter Voor verwerkt worden. • toont door middel van afleverbonnen aan waar de hennen worden geslacht.	MI
E 1.3		De uitgelegde hennen worden d.m.v. gasverdoving verdoofd voor het slachten.	**De pluimveehouder voert de kippen af naar:** • Een slachterij die enkel verdoofd met gas voor slacht. • kan dit door middel van een verklaring van de slachterij aantonen.	MA
E 1.4		De maximale dierbezetting is 7,8 kippen/ m2	**De pluimveehouder:** • houdt zich aan het maximum van 7,8 kippen/m2 waarbij het totale aantal opgezette legkippen (inclusief uitval) gedeeld wordt door het netto beschikbaar leefoppervlak van de betreffende dieren op het legpluimveebedrijf. * De overdekte uitloop mag meegeteld worden bij de berekening van de netto beschikbare leefoppervlakte, mits overdag permanent toegankelijk.	KO
E 1.5		De stal beschikt over een overdekte uitloop van minimaal 20% van het staloppervlak voor 1*BLK. *	*De pluimveehouder:* • beschikt over een stal met een overdekte uitloop van minimaal 20% van het staloppervlak. • geeft de kippen hier vanaf 10.00 uur toegang tot de uitloop.	KO
E 1.6		De stal beschikt over een overdekte uitloop van minimaal 50% van het staloppervlak voor 2* BLK en voor 3* BLK een minimale oppervlakte van 100% van het totale staloppervlak *	*De pluimveehouder:* • beschikt over een stal met een overdekte uitloop van minimaal 50% van het staloppervlak bij 2* BLK en bij 3* BLK minimaal 100% van het staloppervlak. • geeft de kippen vanaf 10.00 uur toegang tot de uitloop.	KO
E 1.7		Het daglicht in de stal wordt gerealiseerd via daglicht doorlatende oppervlaktes van tenminste 3% van het grondoppervlak van de stal.*	**De pluimveehouder:** • houdt een lichtdoorlatende oppervlakte van tenminste 3% van de grondoppervlakte van de stal aan, OF • houdt een lichtdoorlatende oppervlakte van tenminste 0.75% van de grondoppervlakte van de stal aan bij het gebruik van daglichtkokers.	KO
E 1.8		Er is een 24-uurschema aanwezig voor de verlichting met een donkerperiode van tenminste 8 uur aaneengesloten*	**De pluimveehouder:** • heeft een periode van tenminste acht uur ononderbroken donkerperiode in het 24-uurschema opgenomen.	MA
E 1.9		De stallen zijn verrijkt met strobalen, pikblokken en graan.*	**De pluimveehouder:** • verstrekt per 1.000 kuikens tenminste één stro-, luzerne- of hooibaal en verspreidt deze gelijkmatig over het leefoppervlak. • vervangt de balen als deze qua hoogte gelijk zijn aan het niveau van het strooisel. • kan het gebruik van stro kunnen aantonen met aankoopbonnen evenals met (resten van) stro in de stal. • kan bij gebruik van eigen stro, dit gebruik verifiëren (bv. door het telen van een product waarbij stro als bijproduct is geoogst). • verstrekt dagelijks 2 gram graan/voer per kip. Door met graan te strooien tijdens de controle kan de auditor zien of de kippen dit gewend zijn.	MA
E 1.10		De pluimveehouder heeft een actueel plan ter preventie van pikkerij dat 2 keer per jaar door pluimveehouder samen met dierenarts wordt besproken en vastgelegd.	**De pluimveehouder:** • beschikt over een actueel plan ter preventie van pikkerij. • bespreekt en legt dit plan minimaal 2 keer per jaar met de dierenarts vast.	MA
E 1.11		De vang- en laadwerkzaamheden worden uitgevoerd door gekwalificeerde personen.	**De pluimveehouder:** • en eventuele medewerkers in dienst hebben de cursus 'verantwoord pluimveeladen' met goed gevolg afgerond indien de vang- en laadwerkzaamheden door hen worden uitgevoerd. • maakt gebruik van een IKB-gecertificeerd pluimveeservicebedrijf indien de vang- en laadwerkzaamheden extern worden uitgevoerd. Het gebruik van het pluimveeservicebedrijf wordt gedocumenteerd en bijgehouden in een logboek.	KO
E 1.12		Er is altijd onbeperkt drinkwater aanwezig.	**De pluimveehouder:** • zorgt er ten alle tijde voor dat de kippen toegang hebben tot drinkwater.	KO
E 1.13		In de vrije uitloop is per hectare minimaal 25m² beschutting aanwezig bestaande uit houtachtige gewassen teneinde de uitloop van de kippen te bevorderen.	**De pluimveehouder:** • heeft per hectare vrije uitloop minimaal 25m² beschutting aanwezig bestaande uit houtachtige gewassen. • geeft de kippen vanaf 10.00 uur toegang. • kan een beplantingsplan aantonen die voldoet aan regionale eisen voor aanplant en criteria opgesteld door het Louis Bolk Instituut. • zet het beplantingsplan in het najaar van deelname programma in.	MA
E 1.14		Er vindt data-uitwisseling plaatst tussen de Ketenpartner en de pluimveehouder op het gebied van productiedata en kwaliteitsdata.	**De pluimveehouder:** • levert data aan via het door de Ketenpartner beschikbaar gestelde systeem op het gebied van productiedata (legpercentage, eigewicht, voer- en wateropname en uitval) en kwaliteitsdata (breukpercentage, vuilpercentage en breuksterkte). • ontvangt feedback vanuit de Ketenpartner. ** Zoals omschreven in Beter Voor - Ketenpartner A.2.1.*	MI
E 1.15		Er vindt data-uitwisseling plaatst tussen de Ketenpartner en de pluimveehouder op het gebied van diergezondheid, dierenwelzijn en de milieuprestatie.	*De pluimveehouder:* • deelt informatie over diergezondheid, dierenwelzijn en de milieuprestatie van de organisatie met de Ketenpartner. • ontvangt feedback vanuit de Ketenpartner doormiddel van een benchmark. • Indien op basis van de benchmark een afwijking wordt gesignaleerd, wordt er een verbeterplan opgesteld met daarin de mogelijkheden om de prestatie te verbeteren. Dit verbeterplan wordt opgesteld door pluimveehouder en afhankelijk van het probleemveld mede onderschreven door de kuikenbroederij, voerleverancier, dierenarts of pakstation. Het plan moet zowel relevant als haalbaar zijn. ** Zoals omschreven in Beter Voor - Ketenpartner A.2.2.*	MI
E 2		*Dierengezondheid*		
E 2.1		Het antibioticumgebruik is altijd op basis van een schriftelijke verklaring van een dierenarts.*	**De pluimveehouder:** • gebruikt enkel antibiotica wanneer dit schriftelijk is voorgeschreven door een dierenarts • registreert de voorschriften van de dierenarts in het medicijnlogboek • maakt geen preventief gebruik van antibiotica.	KO
E 2.2		Er wordt geen gebruik gemaakt van 'highest priority critically important' antibiotica (HPCIA), zoals gedefinieerd door WHO.	De pluimveehouder gebruikt geen 'highest priority critically important' antibiotica (HPCIA), zoals gedefinieerd in de meest actuele lijst van de WHO. ** Op voorschrift van dierenarts kan in uitzonderlijke gevallen wel 3e en 4e generatie middelen worden toegepast. Hiervoor dient een veterinaire verklaring aanwezig te zijn (inclusief plan van aanpak met doel dat in toekomst gebruik van deze middelen niet nodig meer is).*	KO
E 2.3		De pluimveehouder heeft een contract met een geborgde pluimveepraktrijk om zorg te bieden waar nodig.*	**De pluimveehouder:** • de pluimveehouder heeft een overeenkomst met een geborgde pluimveedierenarts. • stelt eens per jaar in samenwerking met de pluimveedierenarts een gezondheidsplan op • evalueert het plan jaarlijks met de dierenarts • kan bovenstaande door middel van registratie aantonen.	KO

Beter voor Natuur & Boer – Ei

Scope Legpluimveehouderijbedrijven

Doorontwikkelagenda

Beter voor	Onderdeel	Toelichting
Legkip	• Dierenwelzijn • Preventieplan	• I.o.m. klankbordgroep wordt raamwerk gemaakt om best practices tegen pikkerij en bloedmijt te delen en voor te schrijven.
Legkip	• Dierenwelzijn • Maximale dierbezetting	• Onderzoek naar welzijnseffecten van verlagen dierbezetting van 9 naar 7,8 /m², of lager
Legkip	• Dierenwelzijn • Eendagskuikens	• Onderzoek de voor- en nadelen en welzijnseffecten van uitkomst in de stal 'on farm hatching' van gesexte eieren in opfokstal
Legkip	• Dierenwelzijn • Early feeding eendagskuikens	• Onderzoek naar early feeding van eendagskuikens na uitkomst in de broederij
Legkip	• Vangschade	• Onderzoek naar vangschade: nulmeting en maatregelen ontwikkelen ter verbetering
Natuur	• Milieumaatregelen • Duurzame energie	• Onderzoek verdere vergroening van het stroomgebruik van de pluimveehouders o.a. groene stroom herkomst NL naar 100% zelfvoorzienend.
Natuur	• Milieumaatregelen	• Onderzoek verdere versnelling/verlaging huidige CO2-reductie doelstelling van tenminste 45% (i.o.v. 2018) in 2030 in samenwerking met andere Beter Voor Programma's en voerindustrie.
Natuur	• Milieumaatregelen • CO2-footprint	• Onderzoek mogelijkheid tot aanscherping van het ammoniak- en fijnstofemissies ambitieniveau naar sectorplan (30% in 2030) d.m.v. nulmeting bij pluimveehouders.
Natuur	• Dierlijk eiwit	• Dierlijk eiwit als alternatief voor soja in legpluimveevoer
Natuur	• Milieumaatregelen • Mestafzet	• Onderzoek maar verhoging circulariteit van verschillende mesttoepassingen d.m.v. inventarisatie bij pluimveehouders.
Natuur	• Milieumaatregelen • Biodiversiteit	• Onderzoek of er ook andere maatregelen zijn die pluimveehouders kunnen nemen (anders dan insectenhotel en bloemensingel) die op een pluimveebedrijf kunnen bijdragen.
Natuur	• Biodiversiteit	• Inrichting uitloop i.s.m. Louis Bolk instituut
Boer	• Keten en Organisatie • Benchmark	• De streefwaarden in de benchmark bepalen over diergezondheid, dierenwelzijn en de milieuprestatie aan de hand van resultaten van deelnemende pluimveebedrijven over 2022. Zodoende pluimveehouders stimuleren verbeteringen door te voeren.
Boer	• Keten en Organisatie • Vakmanschap en kennisdeling	• Onderzoek welke onderwerpen aansluiten bij de behoefte van pluimveehouders en bij de doelstellingen van het programma t.b.v. informatieve bijeenkomsten (o.a. symposium, seminar/ webinar, workshop of studiebijeenkomst).
Boer	• Veiligheid • Brandveiligheid	• I.s.m. met experts onderzoeken of stalbranden kunnen worden verminderd doormiddel van opstellen van checklijst en hieruit voortvloeiende verbeteracties van pluimveehouders
	• QR-code op verpakking	• Noviteit voor traceerbaarheid en transparantie

BIJLAGE 1 – Onderhoudsrichtlijnen insectenhotel

Het insectenhotel biedt nestgelegenheid aan solitaire bijen en andere kleine insecten zoals spinnen, sluipwespen, gaasvliegen, lieveheersbeestjes en oorwormen. In het insectenhotel zijn tevens voorzieningen gemaakt voor hommels en (nacht) vlinders.

Beheerspunt

Er dient minimaal één insectenhotel aanwezig te zijn per locatie met de volgende eisen:

- De voorzijde gericht op het zuiden.
- Op een zonnige-, windvrije locatie.
- Waar mogelijk op een bloemrijke plek of binnen een straal van 60 meter van een rij bomen/struiken.

Plaatsing specificaties

Het insectenhotel kan op verschillende manieren geplaatst worden, in de grond, op een groen/plat dak of aan de wand. De voorzijde, waar mogelijk, gericht op het zuiden. Waar mogelijk in de luwte en zorg voor de juiste voedselplanten zoals wilde bloemenmengsels voor bijen in de nabije omgeving.

Onderhoudsspecificaties

Het hotel is bewerkt met een blanke lak op waterbasis. Een regelmatige schilderbeurt zal de houdbaarheid natuurlijk verlengen. De bamboe buisjes hoeven niet vervangen te worden tenzij deze zijn beschadigd of er uitgetrokken zijn. Het hotel tevens één keer per jaar in de wintermaanden controleren op algehele toestand en stabiliteit.